

muziek

deSingel

Sam Asaert & HERMESensembles

olv. **Koen Kessels**
EMRUZ | VANDAAG

wo 25 apr 2018 / Grote Podia / Blauwe zaal
20 uur / einde ± 21.15 uur / geen pauze
inleiding 19.15 uur / Liselotte Sels / Blauwe foyer

2017-2018
scenische concerten & creaties

Claron McFadden & Claire Chevallier
Façade: De Wereld van Mata Hari
vr 8 sep 2017

Rosa Ensemble
Akasha
vr 15 sep 2017

Ragazze Quartet & Cryptic
Shorelines
wo 8 nov 2017

Post uit Hessdalen & Zwerm
Echo
wo 14, do 15 mrt 2018

Serge Verstockt, Collegium Vocale & ChampdAction
Canticum Canticorum
za 21 apr 2018

Sam Asaert & HERMESensemble olv. Koen Kessels
EMRUZ I VANDAAG
wo 25 apr 2018

teksten programmaboekje Liselotte Sels
vertalingen gedichten Jaap van den Born,
Sohrab Jabbari, Liselotte Sels en Kader Abdolah

coördinatie programmaboekje deSingel
D/2018/5.497/50

Sam Asaert & HERMESensemble olv. **Koen Kessels**

Mireille Capelle mezzosopraan **Karin de Fleyt** fluit
Peter Merckx klarinet / basklarinet **Gerrit Nulens** percussie
Nils Van der Plancken, Yutaka Oya piano
Nicolas Dupont viool **Marc Tooten** altviool
Stijn Saveniers cello

Centre Henri Pousseur elektronica **Sam Asaert** video
Liselotte Sels dramaturgie

EMRUZ | VANDAAG

Aftab Darvishi

Goriz (Departure) & Gozaar (Transition)
gebaseerd op ghazal 231 en ghazal 374 (Hafez Shirazi)

Mahdis Golzar-Kashani

Fight - Feast
gebaseerd op ghazal 357 en ghazal 316 (Hafez Shirazi)

Alireza Farhang

La chouette aveugle (Diptyque pour piano)
gebaseerd op kwatrijnen van Omar Khayyam

Idin Samimi-Mofakham

Songbook II (on words by Hâfez)
gebaseerd op ghazal 387 en ghazal 173 (Hafez Shirazi)

Jean-Luc Fafchamps

Lettre Soufie 'Ain (Maintenant) - Khorram ân ruz
gebaseerd op ghazal 164 en ghazal 359 (Hafez Shirazi)

Gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via
www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling / concert /
tentoonstelling van uw keuze.

Grand café deSingel drankjes / hapjes / snacks
uitgebreid tafelen / open alle dagen: 9-24 uur
informatie en reserveren: +32 (0)3 237 71 00 of
www.grandcafedesingel.be

Cd-verkoop Bij onze concerten worden occasioneel
cd's te koop aangeboden door
La Boite à Musique / Coudenberg 74 / Brussel / +32
(0)2 513 09 65 / www.classicalmusic.be

Concertvleugels Met bijzondere dank aan Ortwin
Moreau voor het stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel
Moreau Pianoservice / Kapucijnenstraat 32 / 2000
Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98
www.moreau-pianoservice.be

5 wereldcreaties *ism.* deSingel, Centre Henri Pousseur, het Wilde Westen
(Festival van Vlaanderen Kortrijk), Inspiratum

EMRUZ kwam tot stand met de steun van de Franse en Vlaamse Gemeenschap

© Sam Asaert

EMRUZ | VANDAAG

Het is geen geheim dat Iran kan bogen op een rijke cultuurgeschiedenis. De Perzische klassieke poëzie werd en wordt in de hele wereld gelezen, de beeldhouwkunst en architectuur van de Achaemeniden stonden naast die van de oude Grieken, de Iraanse miniaturisten en kalligrafen waren trendsetters, de Midden-Oosterse en Centraal-Aziatische muziektheorie werd grotendeels door Iraanse auteurs geschreven, en toegepaste kunstvormen zoals tapijten en kelims hebben al eeuwenlang een globale afzetmarkt. Iraanse hedendaagse kunstenaars – componisten inbegrepen – cultiveren vaak een persoonlijke of stromingsgebonden relatie met dit omvangrijke, alomtegenwoordige erfgoed. Ze becommentariëren het, bekritisseren het, integreren het, juxtaponeren het, transformeren het, actualiseren het, vertalen en interpreteren het; de mogelijkheden zijn eindeloos. De 21ste-eeuwse Iraanse republiek, met haar jonge bevolking, bruist van de creativiteit. Getalenteerde kunstenaars uit de (miljoenen)steden grijpen elke kans aan om zichzelf uit te drukken in communicatie met de rest van de wereld. Naast de muziek ontwikkelen ook de literatuur, het theater, de audiovisuele kunsten, de architectuur, de kalligrafie, de beeldende kunsten, en toegepaste kunsten zoals design en mode, voortdurend nieuwe structuren en invullingen, vaak voortbordurend op tradities.

Op muzikaal gebied klonk Iran na moeilijke revolutie- en oorlogsjaren (1979-1988) en een herstel- en overgangsperiode recent terug uit het dal, en werd er opnieuw een krachtige aansluiting op de creatieve periode van vóór de revolutie bewerkstelligd – parallel aan de nooit verminderde activiteit in de diaspora. De laatste vijftien jaar bloeit de nieuwe muziek in kosmopolitisch Iran als nooit tevoren. De Iraniërs hebben een momentum gecreëerd voor grensoverschrijdende culturele emancipatie en artistieke samenwerkingsverbanden, gebruik makend van krachtige online en digitale katalysatoren. Terwijl de oude (avant-)garde de luxe had goed omkaderd te zijn, en vaak een opleiding genoot en carrière maakte in Europa of de VS, spreiden de nieuwe generaties inventiviteit, ambitie, dynamiek en ondernemingszin tentoon, en stippelen ze met trial-and-error nieuwe of alternatieve routes uit.

De gedrevenheid en inspanning van de Iraanse componisten hebben het land terug op de kaart gezet. Ensembles, orkesten, cd-labels en verenigingen voor hedendaagse muziek schieten als paddenstoelen uit de grond, het jaarlijkse internationale Tehran Contemporary Music Festival kent deze maand reeds zijn derde editie, creaties van symfonische muziek worden in de grote concertzalen van de hoofdstad geprogrammeerd, en Iraanse compositie-studenten zijn wereldwijd in muziekhogescholen te vinden.

Het artistieke project EMRUZ | VANDAAG celebreert en ontsluit een segment van wat er beweegt in de nieuwe muziekcène in Iran en de Iraanse diaspora. Een compositieopdracht van HERMESensemble aan vier jonge Iraanse componisten en een Belgische componist, en het engageren van een bereisde videokunstenaar, resulteert in een multimediaal concert dat fascinerende klankwerelden van Iraanse muzikale poëzie en poëtische muziek openbaart, in dialoog met een evocatieve visuele dimensie. Dit project ontvouwt zich rond een inspirerende kern van enkele van de mooiste gedichten van de Iraanse dichter der dichters, Hafez Shirazi (ca. 1320 – ca. 1390). Hafez' lyriek is extreem beeldend, metaforisch en symbolisch, welluidend en klankrijk, en aansprekend met haar universele thema's. Elk Iraans huishouden bezit nog steeds zijn verzameld werk en gebruikt het als orakel bij persoonlijke dilemma's. Hafez' geliefkoosde lyrische vorm is de ghazal, een dichtvorm bestaande uit vijf tot vijftien disticha met eindrijm. De rijmstructuur kan als volgt weergegeven worden (het Perzisch wordt van rechts naar links geschreven):

X_____ X_____

X_____

X_____

X_____

X_____

Typerend is dat de coupletten een vrij grote onafhankelijkheid hebben ten opzichte van elkaar. Een herkenbaar element is het voorkomen van de naam van de dichter in het laatste couplet, als signatuur en bij wijze van zelfreflectie. Hafez' wonderlijke en gelaagde schrijfsels, een blijvende favoriet van Iraanse componisten en zangers, smeken om verklankt te worden.

De componisten Aftab Darvishi, Mahdis Golzar-Kashani, Idin Samimi-Mofakham en Jean-Luc Fafchamps kregen elk twee ghazals toegewezen met lucht, wind, of de vier natuurelementen in een hoofd- of bijrol. Deze elementen hebben bij Hafez een belangrijke functie en zijn doordrongen van sterke symboliek. Met name de wind is alomtegenwoordig en manifesteert zich op verschillende manieren. De "bad-e saba" (letterlijk ochtendbries, een zachte en frisse wind uit het noorden of oosten) kondigt de lente aan en zet de heropbloei van de natuur in gang, en speelt als dusdanig ook de rol van verkondiger van goed nieuws. Hij is ook de geheime boodschapper tussen geliefden die tevens de pijn van de scheiding verzacht. Hij kan via (bloemen)geuren herinneringen opwekken en zelfs genezing brengen als medicijn. Deze wind is onzichtbaar maar overal aanwezig, genereus en betrouwbaar, zacht, warm en passioneel, lenig, beweeglijk en levendig. Hij is de beste vriend van Hafez, maar wekt soms diens jaloezie op door zijn onbelemmerde toegang tot de geliefde. De connotaties van lichtheid, luchtigheid, beweeglijkheid en veranderlijkheid zetten de toon in de gekozen gedichten. Optimisme en hoop voeren het hoogste woord en verdringen twijfel en zorgen naar de achtergrond; wijn, muziek en lentekriebels maken het nog gemakkelijker om zich volledig aan de liefde over te geven.

Aftab Darvishi componeerde het tweeluik 'Goriz (Departure)' & 'Gozaar (Transition)'. Ze wil net als Hafez de schoonheid en de liefde eren via klanken, kleuren en nuances, met de bries als gids. De muziek is ijl, wijds, met veel ruimte voor lucht en licht. Zachte glissandi, delicate fluittonen, en de evocatie van adem in de fluit en de klarinet creëren deze atmosfeer. In 'Goriz' worden verzen uit het liefdesgedicht ghazal 231 gezongen ("Ik zei: 'Je doet mij lijden', en zij zei: 'Jouw pijn zal eindigen'"), waarin Hafez zijn geliefde probeert te verleiden, terwijl zij hem op inventieve wijze aan het lijntje houdt. Een tape waarop vrouwenstemmen de gedichten lezen of fluisteren, maakt de brug tussen beide stukken. In 'Gozaar' worden delen uit ghazal 374 ("Kom, laten we bloemen rondstrooien en wijn in onze bekken schenken") recitendo gezongen. Het is een dynamisch gedicht, optimistisch, positief strijdlustig en soms zelfs extatisch. Ook hier zijn het de wijn, de poëzie en de muziek die het leven mooi maken.

© Sam Asaert

In 'Fight' neemt Mahdis Golzar-Kashani de begin- en centrale verzen van ghazal 357 ("In de magiërstempel zie ik het licht van God") als uitgangspunt voor een reflectie over de onrechtvaardigheid en zinloosheid van hedendaagse overheidssystemen en maatschappijen, waarin geen ruimte meer is voor echte spiritualiteit, maar oorlogsvoering een drijvende kracht is. Hafez hekelde reeds de huichelende, hypocriete gelovigen die hij tegenkwam, en zocht naar meer waarachtige geloofsbelevingen buiten de orthodoxie. Golzar-Kashani zet 'Feast' tegenover 'Fight', als een viering van de liefde. In ghazal 316 ("Laat de wind niet met je lokken spelen, slinger mij niet naar het oog van de storm") blijft Hafez' liefde standvastig zelfs wanneer zijn geliefde hem uitdaagt. De liefde geeft zin en perspectief aan zijn bestaan. In beide stukken gebruikt de componiste 5/8-metra en verwijzingen naar Iraanse modi – ontgaan van hun microtonaliteit – als muzikaal uitdrukkingsmiddel.

Alireza Farhang concipieerde zijn pianodiptiek 'La chouette aveugle' rond twee gedichten van de wiskundige, astronoom, filosoof en schrijver Omar Khayyam (1048? – 1131?). Khayyam, ongeveer 250 jaar ouder dan Hafez en een van diens belangrijke voorgangers, verkoos het gebalde kwatrijn (robāi) om zijn existentiële en metafysische bedenkingen op gevatte wijze tot poëtische uitdrukking te brengen. Hij trok het bestaan van God en het hiernamaals in twijfel, legde de onwetendheid en onbeduidendheid van de mens bloot, en bracht het motto "pluk de dag" in de praktijk. Zijn manier van denken en de boodschap in de aan hem toegeschreven gedichten hebben veel raakpunten met Hafez als denker en dichter, maar zijn stijl is abstracter en meer uitgepuurd, vaak ook gedurfter en radicaler. Beide dichters zijn, met hun leidend motieven van vergankelijkheid, sterfelijkheid, het nu, vrijheid, genot en roes, exquise vertegenwoordigers en verdedigers van het idee 'EMRUZ': vandaag als de enige dag.

*Wie zegt dat er een nieuwe dag zal zijn?
Wees nú verliefd, geniet en drink je wijn
Ooit zal de maan vergeefs naar ons gaan zoeken
O maan! Wij drinken in uw maneschijn!*

*Waarom liet onze Heer na 't scheppen der humoren
Het onderlinge evenwicht toch steeds verstoren?
Wanneer het mengsel klopt, waarom breekt hij het beeld?
En klopt het niet; aan wie zou dan de schuld behoren?*

(vertalingen: Jaap van den Born)

Alireza Farhang kwam via Sadegh Hedayats donkere roman 'De Blinde Uil' (Bouf-e Kour) tot Khayyam, door wiens gedachtegoed de schrijver (1903-1951) sterk beïnvloed was. Het tweeluik 'La chouette aveugle' exploreert de relatie tussen schriftuur, gestiek en ruimtelijkheid, gebruik makend van subtiele elementen die zich gradueel ontwikkelen door middel van fijne nuances. Repetitieve elementen, abrupte en bijna onbeschaamde clusters, en etherische ornamentale melodische lijnen proberen steeds opnieuw maar vruchteloos met elkaar te dialogeren. Dit procédé reflecteert de cyclische, repetitieve manier van schrijven van Hedayat en Khayyam. 'La chouette aveugle I' is geïnspireerd door een van Khayyams kwatrijnen ("Wij zijn het, en de wijn en de muzikant en dit krottige stulpje"),

waarin hij zijn volledige morele en materiële ongebondenheid uitdrukt. 'La chouette aveugle II' werd geconstrueerd op basis van de ritmiek en agogiek van een lezing door de dichter Ahmad Shamlou (1925-2000) van een ander kwatrijn ("Wat heb ik gekregen van de wereld, niets"), doorheen de electronics ook hoorbaar gemaakt voor de luisteraar.

Idin Samimi-Mofakham exploreert in zijn oeuvre vaak nieuwe vormen van in modaliteit verankerde microtonaliteit, iets wat hij ook in zijn 'Songbook II' toepast door middel van kwart- en driekwarttonen en inclinaties van 1/6 toon. In het eerste lied wordt ghazal 387 ("De koningin met een bloemenlichaam, de keizerin van de zoetlippigen") centraal geciteerd op tape, geflankeerd door commentaren door de mezzosopraan. Hafez is in dit gedicht volledig van zijn stuk door een schoonheid met autoriteit, die hem de weg van het hart toont en hoogdravend gefilosofeert doet vergeten. Het tweede lied is gebaseerd op ghazal 173 ("In mijn gebed herinnerde ik me het gewelf van jouw wenkbrauw"), dat aan het einde geciteerd wordt op tape, en ingeleid wordt door een druk web van modale, microtonale lijnen – bij de piano weliswaar in gelijkzwevend temperament. De bekende rode draden laten opnieuw van zich horen: de opwindende en het optimisme geassocieerd met het begin van de lente, de puurheid van de liefde, en het genieten door muziek, poëzie en wijn. Of is dit alles slechts een herinnering of een wens?

Voor 'Lettre Soufie 'Ain (Maintenant)' liet Jean-Luc Fafchamps zich inspireren door ghazal 164 ("De adem van de ochtendwind zal muskus verspreiden"). Het aantal composities in zijn open cyclus 'Lettres Soufies' wordt ermee op eenentwintig gebracht. Het gedicht verheerlijkt – via het optimisme van het begin van de lente – het leven in het "nu" (EMRUZ | MAINTENANT). Fafchamps laat in zijn werk een tijdlijn doorgeven van het ene instrument naar het andere, waarboven muzikale flarden, fragmenten of citaten geplaatst worden volgens het motto "grijp wat zich aanbiedt", "pluk de dag". Via de electronics wordt deze wereldse denk- of handelwijze in filosofisch perspectief geplaatst en van een symbolische betekenis voorzien. Ghazal 359 ("Ik prijs de dag waarop ik deze ruïne verlaten kan") schommelt als gedicht heen en weer tussen onbehaaglijke gevoelens van rusteloosheid, verlatenheid en

desoriëntatie aan de ene kant, en optimistische hoop op rust, geborgenheid en stabiliteit aan de andere kant. De liefde blijkt de ultieme leidraad. In 'Khorram ân ruz' vertrekt Fafchamps van het gegeven van de "intieme hereniging", de aard en het voorwerp ervan in het midden latend. De muziek en de electronics komen voort uit de kleur en tekst van de stem, een fluisterende, mompelende, zachte stem die zich nestelt in de zucht, de streling en de hypnose.

Fotograaf, videast en documentairemaker Sam Asaert bracht de afgelopen drie jaar veel tijd door in Iran en legde zijn indrukken en interpretaties vast in meerdere beeldenreeksen. Dit materiaal vormde de database, aangevuld met nieuwe shots, voor het visueel kader bij de voorstelling. De film is verdeeld in verschillende hoofdstukken: één voor elk muziekstuk. Hij is opgebouwd als een visuele collage bestaande uit documentaire beelden uit Iran gecombineerd met studiobeelden van stillevens en mensen. De filmische bijdrage geeft extra reliëf en kleur aan de in de poëzie en muziek reeds aanwezige thematieken: het contrast tussen de eeuwige, onverstoorbare natuur en de vergankelijke, tijdgebonden inbreng van de mens, de dialoog tussen verleden en heden in de Iraanse cultuur, en het lichte, luchtige, migrerende en zich verplaatsende.

Liselotte Sels

Het programma van EMRUZ kwam mede tot stand in het kader van het onderzoeksproject 'EMRUZ – VANDAAG. Nieuwe muziek uit Iran en de Iraanse Diaspora' (Koninklijk Conservatorium AP Hogeschool Antwerpen)

Ghazal 231 (Hafez)

Ik zei: "je doet mij lijden", en zij zei: "jouw pijn zal eindigen"
Ik zei: "schijn als een maan voor me" en zij zei: "als het mogelijk was"

Ik zei: "leer van de lieve mensen hoe je loyaal moet zijn"
Zij zei: "zoiets komt maar zelden voor bij mooie meisjes"

Ik zei: "ik ga mijn geestesoog afsluiten voor jouw droombeeld"
Zij zei: "het is een nachtwandelaar en zal langs een andere weg binnensluipen"

Ik zei: "ik ben helemaal het noorden kwijt door het parfum van jouw haar"
Zij zei: "als je slim bent, laat je je leiden door deze geur"

Ik zei: "heerlijk is de lucht die de ochtendbries meevoert"
Zij zei: "de bries uit de straat van je schat is pas zacht"

Ik zei: "ik ga dood van verlangen om jouw robijnen lippen te kussen"
Zij zei: "word haar slaaf, zij zorgt goed voor haar slaven"

Ik vroeg: "wanneer zal jouw lieve hart vrede stichten?"
Zij zei: "praat er met niemand over, tot het moment daar is"

Ik vroeg: "zie je hoe onze tijd om samen te kunnen zijn, voorbij gaat?"
Zij zei: "stil, Hafez, jouw verdriet zal ook eindigen".

Ghazal 374 (Hafez)

Kom, laten we bloemen rondstrooien en wijn in onze bekers schenken
Laten we de hemel klieven en een nieuw plan beginnen

Wanneer de droefheid haar soldaten mobiliseert om bloed van verliefden te
vergieten
Zullen de wijnschenkster en ik haar met de grond gelijk maken

Laten we wat rozenwater in onze bordeauxrode wijn doen
Laten we suiker retourneren aan de aromatische bries ¹

Muzikant, je hebt je instrument in de hand, speel een mooi lied
Zodat we met handen en voeten en hoofd bewegen terwijl we de ghazal
meezingen

Bries, breng het stof dat ik ben naar de hoogheid
Misschien zal de koningin van de schoonheden een blik op mij werpen

Iemand schept op over zijn intellect, een ander waant zijn moraal het hoogst
Kom, laten we deze oordelen overlaten aan de echte Rechter ²

Wil je de tuin van Eden zien, kom dan met ons mee naar het wijnhuis
Zodat we je rechtstreeks naar het paradijs sturen van bij de wijnkruik

In Shiraz maken ze geen gedichten meer en zingen ze geen mooie liederen
meer
Kom, Hafez, laten we andere oorden opzoeken!

¹ In ruil voor een geschenk gaf men zoetigheden.

² God

Ghazal 357 (Hafez)

In de magiëerstempel zie ik het licht van God
Deze bijzondere aanblik, welk licht is het, en vanwaar komt het?

Verkoop geen show, pelgrim,
Jij ziet alleen het gebouw van Mekka, maar ik zie wie daar achter zit

Ik wil de muskusgeur opsnuiven uit de lokken van de vrouwenbeelden
Dat is een gedachtenkronkel, ik weet wel dat dat niet lukt

Mijn hartenpijn, mijn lopende tranen, mijn zuchten dag en nacht
Ik beschouw ze allemaal als jouw gunst

Elke ademtocht verschijnt een ander portret van jou in mijn geest
Aan wie kan ik kwijt wat ik allemaal op het schildersdoek zie?

Niemand heeft zelfs van de muskus van Hotan³
De geur verkregen die ik elke morgen van de ochtendbries krijg

Vrienden, neem het Hafez niet kwalijk als zijn blik naar de meisjes dwaalt
Want ik bekijk hem als een liefhebber van jullie allen.

³ Een Boeddhistisch koninkrijk in het huidige China.

Ghazal 316 (Hafez)

Laat de wind niet met je lokken spelen, slinger mij niet naar het oog van de
storm

Ga niet op de verleiderstoer, roei me niet met wortel en tak uit

Zet de bloemetjes niet met iedereen buiten, laat mijn hart niet bloeden
Doe niet zo koppig, laat mijn geschreeuw de hemel niet bereiken

Draai je lokken niet in krullen, lok me niet in hun val
Vlecht jouw haar niet, bind me niet vast

Maak niet iedereen tot je vriend, breng me niet van mijn stuk
Maak je geen zorgen om een ander, mijn blijdschap stroomt weg

Laat je gezicht zien, een bloem is er niets tegen
Recht je houding, de cipressen verdwijnen in het niets

Geef geen licht in elk gezelschap, of ik zal opbranden
Hou niet iedereen in je gedachten, of ik zal jou vergeten

Word niet de ster van de stad, of ik verlies mezelf in de bergen
Geef je niet over aan de passie van Shirin, of ik word zoals Farhad⁴

Wees genadig met mij, een arme ziel, kom mij ter hulp
Zodat mijn geroep niet tot heinde en verre moet gaan

Hoe wreed je ook bent, Hafez zal zich nooit van jou afkeren
Ik voelde me pas vrij wanneer ik in jouw val viel.

⁴ "Shirin en Farhad" of "Khosro en Shirin" is een tragisch middeleeuws liefdesverhaal, waarbij Farhad zelfmoord pleegt omdat hij niet met zijn geliefde Shirin kan trouwen.

Robāi (Khayyam)

Wij zijn het, en de wijn en de muzikant en dit krottige stulpje
Onze ziel en hart en glas en kleren vol droesem van het druivennat
Vrij van hoop op vergeving en vrees voor straf
Los van de aarde, de wind, het vuur en het water.

Robāi (Khayyam)

Wat heb ik gekregen van de wereld, niets,
wat heb ik bereikt in mijn leven, niets.
Ik ben een feestelijke kaars, maar als ik uitga niets,
ik ben de glazen bol die alles ziet, maar als ik breek niets.

Ghazal 387 (Hafez)

De koningin met een bloemenlichaam, de keizerin van de zoetlippigen,
Die met haar wimpers de harten van dappere ridders kan doorboren,

Passeerde me dronken en wierp een blik op mijn arme zelf
Ze zei: "Jij die de koning van de poëzie bent,

Tot wanneer wil je arm leven, zonder zilver en goud in je zak?
Word mijn slaaf en maak gebruik van zilveren lichamen

Je bent niet minder dan een stofje, verlaag jezelf niet, straal liefde uit
Dansend en draaiend, tot je aan de zon bent, waar je ongestoord kan bidden⁵

Vertrouw niet op de materiële wereld, en als je een glas wijn hebt
Drink het dan op de gezondheid van de mooie gezichten en zachte lichamen"

Mijn drinkende meester, moge zijn hart vol vreugde zijn,
Zei: "Hou afstand van hen die hun woord breken

Hou je vast aan je vrienden en laat je vijanden los
Word een mens van Yazdân⁶ zodat de duivel je niet in zijn handen krijgt"

Ik vraag aan de ochtendbries in het tulpenveld:
"Voor wie hebben al deze bloemen hun bloed vergoten, met hun rode lijkwade?"

Hij zei: "Hafez, jij en ik kunnen dit geheim niet begrijpen
Praat met mij liever over rode wijn en mooie meisjes."

⁵ Verwijzingen naar het Mithraïsme en/of Soefisme.

⁶ Oud-Perzisch woord voor God (vaak in het Zoroastrisme gebruikt).

Ghazal 173 (Hafez)

In mijn gebed herinnerde ik me het gewelf van jouw wenkbrauw
Het was alsof mijn gebedsplaats me hielp

Verwacht van mij nu geen geduld, standvastigheid of verstand
Mijn geduld van vroeger heb ik aan de wilgen gehangen

De wijn is gefilterd en de vogels in de vallei zijn buiten zichzelf
Het seizoen van de liefde en de actie is begonnen

De geur van beterschap voor de wereld hangt in de lucht
De bloem brengt blijdschap mee en de ochtendbries is vol energie

Ach, bruid van de kunst, klaag niet over jouw lot
Versier je bruidskamer, er komt een bruidegom

De plantaardige verleidsters hebben zichzelf opgesmukt
Maar mijn lief kwam met haar eigen natuurlijke schoonheid

De fruitbomen bezwijken onder het gewicht van hun rijkdom
Zalig ben jij, cipres, die vrij bent van de druk van bezit

Muzikant, zing een mooi gedicht van Hafez
Zodat ik mijn mooie jonge dagen kan herbeleven

vertalingen **Sohrab Jabbari & Liselotte Sels**

Ghazal 164 (Hafez)

De adem van de ochtendwind zal muskus verspreiden
En de oude natuur zal terug jong worden

De judasboom zal een kornalijnen kelk aan de lelie geven
En het oog van de narcis zal bezorgd uitkijken naar de papaver⁷

De nachtegaal, na zo lang lijden door zijn scheiding van de roos,
Zal jubelend helemaal tot in haar paviljoen vliegen

Klaag niet als ik de moskee verlaat voor het wijnhuis,
De preek duurt lang en de tijd vliegt

Oh hart, als je het plezier van vandaag uitstelt tot morgen,
Wie zal dan een lang leven garanderen voor jou?

Negeer de wijnbeker niet in de maand Shaban
Want deze zon⁸ zal uit het zicht zijn tot het einde van de Ramadan

De roos is dierbaar; schat haar gezelschap naar waarde
Ze kwam de tuin in langs deze deur, en zal langs die deur weer weggaan

Oh muzikant, dit is de bijeenkomst van dichte vrienden, zing voor ons
Hoelang wil je nog zeggen: "dit is zo gebeurd, en dat zal zo voorbij gaan"?

Jij bent de reden van Hafez' ontstaan,
Kom dichterbij om hem vaarwel te zeggen, nu hij er nog is.

⁷ De narcis is een winterbloem; de papaver een lentebloem.

⁸ De beker met wijn.

Ghazal 359 (Hafez)

Ik prijs de dag waarop ik deze ruïne verlaten kan
Ik doe het voor de rust van mijn ziel en ik ga op zoek naar mijn geliefde

Een vreemdeling kan vanaf hier zijn weg niet vinden
Maar ik volg de geur van haar verwarde lokken en ik ga

Mijn adem wordt mij ontnomen door de angst van Eskandars gevangenis⁹
Ik pak mijn bezit bij elkaar en ga naar het Rijk van Soleiman

Mijn lichaam is ziek en het geduld van mijn hart is op, toch
zal ik net als de oostenwind naar die verleidelijke cipres gaan

Als het nodig is, zal ik als een pen met een gescheurd hart en huilende ogen
met het hoofd naar beneden verder gaan

Ik heb me voorgenomen als ik ooit dit verdriet te boven kom
zal ik vrolijk en gedichten zingend naar de kroeg stappen

Voor haar liefde zal ik als een pluisje in de lucht dansen
tot de oever van de schitterende zon zweven

Arabieren maken zich niet druk over ons verdriet
O Perzen! Help me zodat ik blij en onbezorgd naar haar kan gaan

Indien ik, net als Hafez, niet mijn weg in de woestijn kan vinden
dan zal sultan Asef zijn mannen en paarden sturen om mij mee te nemen.

vertaling: Kader Abdolah

⁹ Alexander De Grote.

Aftab Darvishi begon viool te spelen toen ze vijf was. Op latere leeftijd kwam zij meer in contact met instrumenten als de Kamancheh (Iraans snaarinstrument) en meer in het bijzonder de klassieke piano. Zij studeerde piano aan de Universiteit van Teheran, compositie aan het Koninklijk Conservatorium van Den Haag en filmcompositie in combinatie met Karnatische muziek aan het Conservatorium van Amsterdam. Aftab presenteerde haar muziek op verscheidene Europese en Aziatische festivals, waarvoor ze samenwerkte met ensembles als Kronos Quartet. In 2014 stond ze op de shortlist voor de 20ste Young Composer Meeting in Apeldoorn (Nederland) en in 2015 won ze de Music Education Award van de Lijsthus Artistic Residency om workshops voor docenten te organiseren aan de muziekschool van Fjallabyggd (IJsland). Aftab was ook lid van het KhZ ensemble, een experimenteel elektronisch ensemble onder supervisie van Yannis Kyriakides waarmee zij optrad in diverse festivals zoals het Holland Festival. Sinds 2015 werd ze regelmatig uitgenodigd om gastlezingen te geven aan de Universiteit van Teheran. In oktober 2016 ontving ze de prestigieuze 'Tenso Young Composers Award 2016' voor haar koorcompositie 'And the world stopped Lacking you ...'

De Iraans-Franse componist **Alireza Farhang** is afkomstig uit een familie van muzikanten en begon muziek te studeren op zesjarige leeftijd bij zijn vader. Hij studeerde verder piano bij Emmanuel Melikasyan en Raphael Minasyan, en compositie bij Alireza Machayekhi aan de Universiteit van

Teheran. Later doceerde hij aan de Universiteit van Teheran en richtte zijn eigen muziekschool op. In 2002 besloot hij om zijn compositiestudies verder te zetten bij Michel Merlet aan de École Normale de Musique de Paris. Hij won een Albert Rousselbeurs en behaalde zijn Diplôme Supérieur in compositie en orkestratie. Alireza vervolgde zijn studies aan het CNR de Strasbourg (klas van Ivan Fedele) en kreeg de kans om samen te werken met Brice Pauset, Joshua Fineberg, Toshio Hosokawa, Hans Peter Kyburz, Olga Neuwirth, Kaija Saariaho, Gérard Pesson, Tristan Murail, Michael Jarrell en Yan Maresz. Vervolgens doceerde hij Musical Composition and Technologies binnen een nieuwe Europese Cursus (ECMCT) die samen werd ontwikkeld door IRCAM, Technische Universität, Universität der Künste en Hochschule für Musik Hanns Eisler in Berlijn. Zijn onderzoek en kennis van zowel westerse als perzische muziek lieten hem toe om zijn doelstellingen te herdenken en te verfijnen. Hij is medeoprichter van ACIMC (Association for Iranian Composers of Contemporary Music) en zijn werken worden in meerdere landen uitgevoerd.

Componist en performer **Idin Samimi-Mofakham** is geboren in 1982 in Teheran. In Armenië studeerde hij af als master in musicologie en compositie, in de klas van Ashot Zohrabyan. Hij nam eveneens deel aan masterclasses compositie van Beat Furrer, Chaya Chernovin, Alvin Lucier, Philip Glass, Christian Wolff, Bernhard Lang, Peter Ablinger, Carola Bauckholt en Petr Kotik. Hij is vast lid van de Iranian

Society of Composers en doceert aan muziekhogescholen in Teheran. Hij is eveneens stichtend lid van het Composition & Music Theory Department van de University of Applied Science and Technology in Teheran, medeoprichter en artistiek manager van het Spectro Centre for New Music (sinds 2013) en medeoprichter en artistiek adviseur van de Contemporary Music Circle of Tehran Modern Art Museum sinds 2015. Hij wordt geregeld uitgenodigd als composer in residence op in verschillende festivals wereldwijd waaronder 4020 Linz en IMPULS (Oostenrijk), Convergence (Georgië), LUCA – campus Lemmensinstituut (België), O.D 2013 (Tsjechië), MATA en het Christian Wolff's Birthday Festival (USA). Hij was eveneens composer in residence in VISBY center for composers in Zweden. Zijn muziek was reeds te horen in concerten en opnames van ensembles als Klangforum Wien, S.E.M Ensemble, Moto Perpetuo, AuditivVokal Dresden, Momenta Quartet, Ostravská banda, Stockholm Saxophone Quartet, Xelmya, ... en in Iran voornamelijk door Nivak Ensemble en Nilper Orchestra. Zijn composities zijn gebaseerd op traditionele muziek en Iraanse folk, met een hedendaagse benadering.

Mahdis Golzar-Kashani is een Iraanse componiste en pianiste, geboren in 1984 in Teheran. Ze begon piano te spelen toen ze zes was en het bleef steeds haar eerste instrument. Aanvankelijk studeerde ze bij Javad Maroufi en vervolgens in de Art and Literature School of Seda va sima. Ze gaf haar eerste solorecital toen ze veertien was. Vervolgens studeerde ze

bij Haynoosh Makarian en Tamara Dolitzeh. In de klas van Dr. Mehran Rohani volgde ze gevorderde cursussen muziektheorie en compositie. Geschoold in electronic engineering kwam ze naar de muziekfaculteit van Sooreh University waar ze haar master behaalde. Ze won verschillende internationale compositiewedstrijden zoals IAWM (USA, 2015), KLK NEW MUSIC (Oekraïne 2013 & 2016), Epic Persia (Engeland, 2014), Sonic Librations players competition (2017 Boston, USA), en participeerde aan festivals zoals 4020 (Oostenrijk, 2013), YCMF (Indonesië, 2014), Heidelberg (Duitsland, 2017). Ze verwierf residenties als musicus en onderzoeker in verschillende Europese landen en werkte samen met verschillende ensembles in Europa en de USA.

Jean-Luc Fafchamps (Brussel, 1960) is pianist en componist. Als stichtend lid van het Ictus Ensemble nam hij deel aan tal van concerten in grotere en kamermuzikale bezettingen en aan mixed performances met dans en theater. Zijn composities worden gespeeld door gereputeerde ensembles en orkesten in de belangrijkste festivals van Europa en de USA. Hij werd gelauwerd door UNESCO International Rostrum of Young Composers ('Attrition' voor strijkoctet, 1992) en won de Octave des Musiques Classiques 2006, de Octave de la musique contemporaine 2016 en de Magritte Prijs voor de muziek bij de film 'Insyriated'. Zijn werk werd meermaals opgenomen door labels als Sub Rosa and Fuga Libera. Als pianist maakte hij opnames van werken van Feldman, Berio, Liszt, Dallapiccola, Bowles, Scelsi ...

Hij doceert muzikale analyse aan het Conservatoire de Mons.

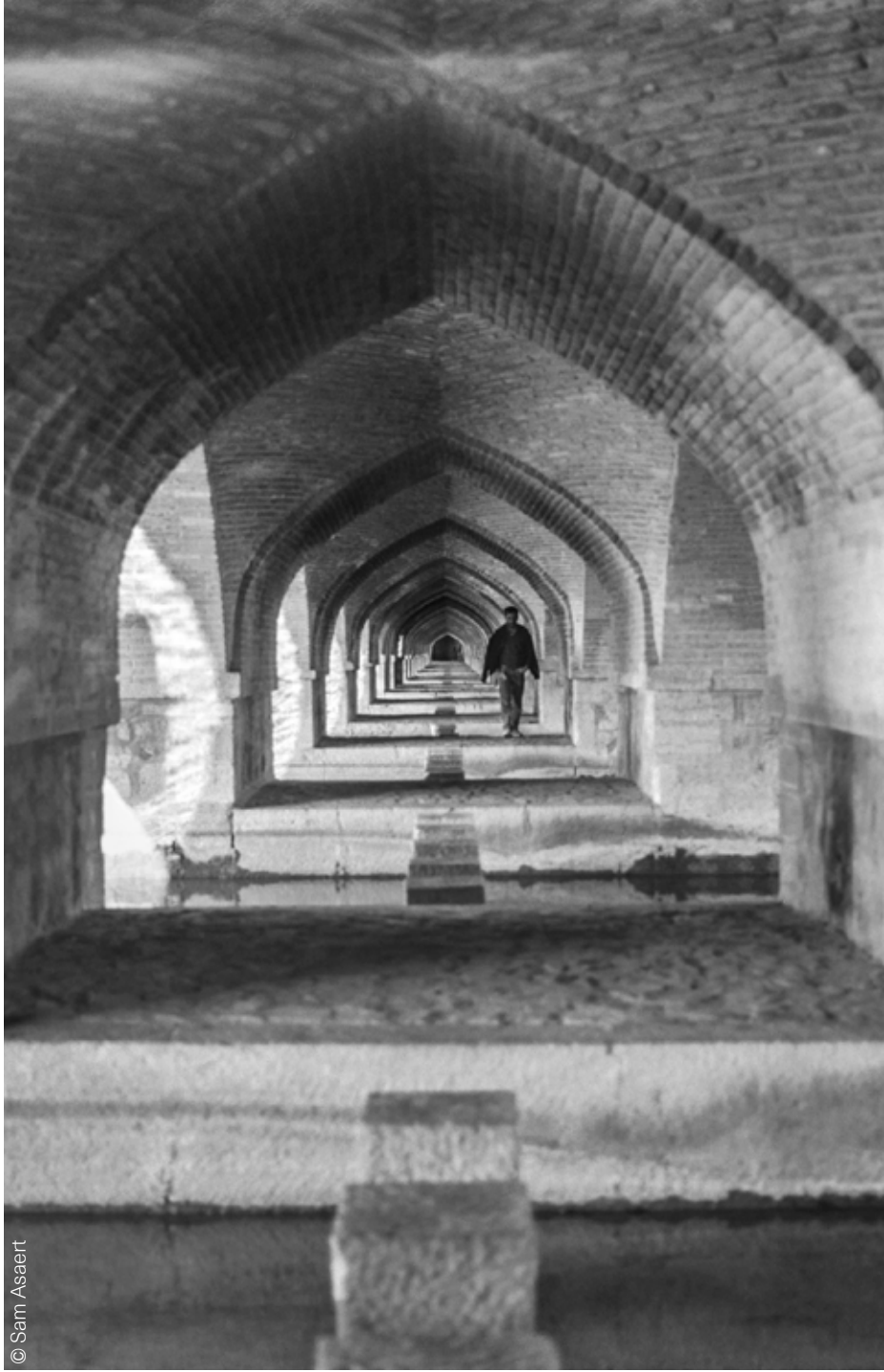
Nadat hij was afgestudeerd in de Audiovisuele Kunsten behaalde **Sam Asaert** zijn master in Beeldende Kunsten - Film aan het Brusselse RITS. Ondanks zijn sterke background in narratieve fictiefilm brachten zijn liefde voor reizen, geschiedenis en talen in combinatie met een onverzagbare nieuwsgierigheid naar de wereld en de mensen - in combinatie met een groeiend scepticisme over hoe deze worden weergegeven in de media en de politiek - hem tot meer documentair werk, waarvoor hij zowel film als fotografie gebruikte. Regelmatig terugkerende thema's in zijn documentair werk zijn de sociale, culturele en religieuze conflicten. Hij heeft een aangeboren verlangen om het in zijn werk op te nemen voor een beter begrip van de andere - of wie zo wordt voorgesteld. Zijn werk werd getoond en bekroond op internationale filmfestivals, VRT, online media en in tal van tentoonstellingen en publicaties. De voorbije jaren verdeelde hij zijn tijd tussen New York City, Teheran, Rusland en Antwerpen. Naast zijn documentair werk is Sam een actief filmmaker en fotograaf voor dans en ballet.

HERMESensemble (Antwerpen) opereert in de grensgebieden van hedendaagse muziek en kunst. De kernmusici van het collectief creëren eigentijdse artistieke verhalen in nauwe samenwerking met gastkunstenaars en een divers publiek. HERMESensemble realiseert kruisbestuivingen met oude muziek, jazz, pop-, niet-westerse muziek en

elektronische kunst. De producties overstijgen de traditionele concertvorm door de synergieën met theater, dans, beeldende kunsten, video, film en multimedia. Experiment en ontmoeting vormen de uitgangspunten van elke productie. HERMESensemble biedt scheppend en uitvoerend jong talent de gelegenheid en de ruimte om in cocreatie de grenzen van de muziekkunst te verleggen. HERMESensemble werd in 2000 opgericht door artistiek directeur Koen Kessels en opereert vanuit de eigen studio in Het Kanaal (Wijnegem). Het gezelschap is jaarlijks te volgen op de grote Belgische podia en festivals (onder meer deSingel, Concertgebouw Brugge, Opera-Ballet Vlaanderen, Flagey, Festival van Vlaanderen, de Bijloke). Daarnaast is het regelmatig te gast in onder meer Muziekgebouw aan 't IJ Amsterdam (NL), Philharmonie de Luxembourg (LUX), Konzerthaus Wien (AT), Barber Hall Birmingham (VK) en op internationale festivals als Roma Europa en de Biënnale van Venetië (IT), Berliner Festspiele (DE), November Music (NL), en Mona Foma (AUS). HERMESensemble wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid.

Koen Kessels is artistiek leider van HERMESensemble, muziekdirecteur van Royal Ballet Royal Opera House Covent Garden, en Birmingham Royal Ballet en sinds 2005 gastdirigent van de Ballets de l'Opera National de Paris. Met HERMESensemble tast hij de grenzen af van experiment, confrontatie en verruiming. Hij werkte intens samen met componisten zoals Luc Brewaeys, Wim Henderickx, Luc Ferrari, Kaija Saariaho, Toshio

Hosokawa, Joby Talbot, George Benjamin, Hans Abrahamsen, Yan Maresz, Luc Van Hove, Pierre Bartholomée, Gabriel Yared, Max Richter, Mark-Antony Turnage en Annelies Van Parys. Op zijn operarepertoire staan de belangrijkste opera's van Mozart, Verdi en Puccini naast hedendaags muziektheater met uitvoeringen in Salzburg, München, Parijs, London, Wenen, Amsterdam, Madrid, Barcelona, Lissabon, Tokyo, Nagoya, Singapore, Taipei, Muscat, Sydney, Brisbane, Keulen, Brussel en Antwerpen. Koen Kessels maakt deel uit van de artistieke directie van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen, is artistiek directeur van Inspiratum en honorary professor van The Birmingham University, Faculty of Music.

www.desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

deSingel is een kunstinstituut van de Vlaamse Overheid

**Vlaamse
overheid**

Provincie
Antwerpen

STAD ANTWERPEN

mediasponsors

Knack

dS
De
Standaard

canvas